

**SPOSOBY I SYSTEMY ZACHOWANIA WŁAŚCIWEGO STANU
BEZPIECZEŃSTWA EKONOMICZNEGO PODMIOTÓW UCZESTNICZĄCYCH
W OBRODIE GOSPODARCZYM**

**THE METHODS AND SYSTEMS MAINTAIN PROPER SECURITY STATUS
ECONOMIC ENTITIES PARTICIPATING IN THE ECONOMIC TURNOVER**

Paweł ZŁOTKOWSKI

pawel.zlotkowski@poczta.onet.pl

Stora Enso Poland S.A.

Streszczenie: Celem artykułu jest pokazanie w ujęciu praktycznym aspektów bezpieczeństwa obrotu gospodarczego w dużych firmach produkcyjno-handlowych zarządzanych przez management złożony z pracowników kontraktowych nie będących udziałowcami, jak również średnich i małych podmiotów kierowanych przez właścicieli.

Chcę ukazać realne zagrożenia dla bezpieczeństwa obrotu ekonomicznego takich przedsiębiorstw oraz punkty krytyczne w których bezpieczeństwo obrotu staje się iluzją .

Spróbuję uświadomić ,że opisywane zjawiska mają charakter ciągłej rynkowej gry, jaką można porównać do nieustannej wojny. Ukażę wpływ braku wykorzystywania metod naukowych przez "praktyków".

Abstract: This article aims to show in practical terms the safety aspects of economic turnover in large companies, production and trade managed by the management consisting of contract workers who are not shareholders, as well as medium and small businesses run by the owners.

I want to show the real threat to the security of economic firms and critical points where security trading becomes an illusion.

I'll try to realize that the described phenomena are continuous market game, which can be compared to perpetual war. I will show the impact of the lack of use of scientific methods by the "practitioners".

Słowa kluczowe: Bezpieczeństwo, obrót gospodarczy ,zagrożenia, sposoby.

Keywords: security, economic turnover, threats, ways.

WSTĘP

Firmy będące uczestnikami zaawansowanego obrotu gospodarczego z podmiotami krajowymi i zagranicznymi o różnej konstrukcji prawnej są szczególnie narażone na zjawiska korupcji ,kradzież mienia oraz kradzież technologii i informacji biznesowych.

-Należy pamiętać ,że czasy prostych zachowań zmierzających do prostego zaboru mienia, know-how czy informacji handlowych skończyły się bezpowrotnie.

Obecnie najczęściej działania na szkodę uczestnika obrotu gospodarczego prowadzą wyspecjalizowane ,doskonale wyszkolone grupy potrafiące często z wykorzystaniem

zdobytych nie legalnie informacji poufnych ,omijając umiejętnie obowiązujące prawo , świadomie wykorzystując luki w nim osiągać własne cele szcątkowe - których suma to

często wrogie przejęcie, upadłość i w najłżejszym przypadku chwilowa utrata płynności płatniczej.

- Bez świadomości czym jest dla właścicieli i zarządców firm właściwe podejście do konieczności zachowania wszelkich zasad i spełnienie warunków by ich udział w obrocie gospodarczym był bezpieczny, istnienie wielu firm jest bez mała dziełem przypadku bądź wynikiem skali.

- Na końcu łańcucha wzajemnej wymiany znajduje się zysk - który po opodatkowaniu staje się własnością wspólną umożliwiającą funkcjonowanie Państwa- trwanie Narodu.

Dlatego spróbujmy sobie wyobrazić skutki braku reakcji na ataki w kierunku stabilności kursowej waluty narodowej.

Najczęściej w średnich i małych firmach łatwo zapomina się o zasadach zachowania bezpieczeństwa obrotu gospodarczego. Często manipulacji kursami walut i surowców na rynku makro po prostu nie przezywają. (a przecież mają znaczny udział w tworzeniu PKB i dochodach skarbu)

-Tak więc akceptowane przez management wielu przedsiębiorstw zaniedbania w tym zakresie to zaproszenie do szerokiego ataku na byt firmy, którymi zawiadują - także byt każdego z nas.

Właśnie z tych zaniedbań najczęściej daje początek realnym zagrożeniom dla stabilności i bezpieczeństwa obrotu w gospodarczego.

1. OKREŚLENIE PRZEDMIOTU ROZWAŻAŃ

Przez obrót gospodarczy należy rozumieć nie tylko wymianę dóbr i usług odbywającą się z reguły za pośrednictwem pieniądza, ale przede wszystkim towarzyszące tej wymianie i powstające w jej procesie stosunki prawne między jej podmiotami.

Skalę tej wymiany mierzy się zazwyczaj w pieniądzu.

Bezpieczeństwo w obrocie pomiędzy poszczególnymi jego podmiotami się o prawa ekonomii stąd mówiąc o bezpieczeństwie obrotu gospodarczego - polega m. in. na zapewnieniu równych szans i warunków funkcjonowania wszystkim jego podmiotom.

Nie można powodować zmiany warunków, gdy czas nie pozwala na przystosowanie się do nich, ani nierównego traktowania podmiotów gospodarczych.

Niedopuszczalne w nim jest też obchodzenie prawa i zwyczajów handlowych.

Oczywistym są jednak "naturalne" skutki funkcjonowania gospodarki rynkowej, takie jak wahania koniunktury.

Bezpieczeństwo obrotu gospodarczego nie może być rozumiane jako działanie bez ryzyka. To raczej podejmowanie grupy zminimalizowanych ryzyk prowadzących do zaspokojenia kosztów i wygenerowania zysku.

-Potrzeba bezpieczeństwa oraz instynktownie wyczuwane poczucie różnych zagrożeń występujących w realiach społecznego współistnienia wymusiło podejmowanie działań w zakresie określenia ryzyk uczestnictwa w obrocie gospodarczym, ich istoty oraz poszukiwania sposobów na ograniczania ich negatywnego wpływu funkcjonowanie społeczeństw i państw. To wola przetrwania powoduje i napędza działania w obszarze zachowania bezpieczeństwa, wymusza prowadzenie badań naukowych nad źródłami powstawania zagrożeń, punktami krytycznymi metodami ich wykrywania, monitorowania, zapobiegania im, ograniczania ich wpływu oraz likwidowania skutków ich ewentualnego wystąpienia.

"Wojna jest największą sprawą państwa, podstawą życia i śmierci. Drogą do przetrwania lub zagłady. Trzeba ją dokładnie przeanalizować" (Sun Tzu)

2. ZAGROŻENIA DNIA CODZIENNEGO - ICH KRÓTKI OPIS I CHARAKTERYSTYKA

Życie, wzrost i rozwój społeczeństw u swoich podstaw ma system wzajemnej ciągłej wymiany dóbr, który podlega stałej ewolucji. Bezpieczeństwo w obrocie pomiędzy poszczególnymi jego podmiotami się o prawa ekonomii stąd mówiąc o bezpieczeństwie obrotu gospodarczego skłaniamy się do bardziej precyzyjnego pojęcia jakim jest Bezpieczeństwo ekonomiczne obrotu gospodarczego.

To właśnie obrót jest przedmiotem niebezpiecznych zjawisk z których ze wszech sił chcemy uniknąć.

- Firmy będące uczestnikami zaawansowanego obrotu gospodarczego z podmiotami krajowymi i zagranicznymi o różnej konstrukcji prawnej są szczególnie narażone na zjawiska korupcji, kradzieży mienia oraz kradzieży technologii i informacji biznesowych.

-Należy pamiętać, że czasy prostych zachowań zmierzających do prostego zaboru mienia, know-how czy informacji handlowych skończyły się bezpowrotnie.

Obecnie najczęściej działania na szkodę uczestnika obrotu gospodarczego prowadzą wyspecjalizowane, doskonale wyszkolone grupy potrafiące często z wykorzystaniem zdobytych nielegalnie informacji poufnych, omijając umiejętnie obowiązujące prawo, świadomie wykorzystując luki w nim osiągać własne cele szczątkowe - których suma to często wrogie przejęcie, upadłość i w najłżejszym przypadku chwilowa utrata płynności płatniczej.

-To czy firmy nie popadną w kłopoty finansowe ,czy staną się przedmiotem przejęcia ,bądź ich majątek zostanie znacznie uszczuplony jest obecnie jedynie kwestia czasu i skali zaniedbań.

Jak wynika z obserwacji nowoczesnego rynku na którym dokonuje się obrót gospodarczy podlega on coraz bardziej wyrafinowanym próbom zakłócenia jego przebiegu.

Czynią to specjaliści najwyższej próby jak i amatorzy (pracownicy) ,uszczuplający majątki swoich pracodawców.

Tylko ustalenie punktów krytycznych (wrażliwych na atak, bądź nieuprawnione zadysponowanie) pozwala funkcjonować względnie bezpiecznie.

Dopiero pełne ich monitorowanie mające na celu uszczelnienie systemu bezpieczeństwa pozwala Myśleć o przyszłości.

" Ten kto jest w pełni przygotowany i czeka na nie przygotowanych odniesie zwycięstwo"

(Sun Tzu)

3. WEWNĘTRZNI WROGOWIE

Często firmy kierowane są przez osoby często realizują swoje krótkoterminowe cele (zadania marżowe i ilościowe ,których wynikiem jest np. premia top management- to naprawdę ogromne pieniądze).

Interesy te będące rozbieżnymi z interesami firmy osłabiają poziom bezpieczeństwa uczestnictwa firmy w procesach wzajemnych wymiany .

Często maksymalizując zysk (wynik za wszelką cenę) pomija się koszty ubezpieczeń zewnętrznych , wywiadowni gospodarczych , własnych obserwacji ,czynienia procesów obrotu coraz mniej podatnymi na czynniki zewnętrzne i wewnętrzne.

Czynniki wewnętrzne najczęściej wynikają z ludzkiej natury sprowokowanej kiepskim motywowaniem ,wynagradzaniem i komunikacją. Często ich wystąpienie prowokowane jest brakiem przesłanek ku integracji zespołu we wspólnym działaniu we wspólnie uznawanym za słuszny celu.

Często dla bezpieczeństwa ekonomicznego podmiotu ciągle uczestniczącego w obrocie gospodarczym są jego pracownicy.

Z różnych przyczyn bagatelizuje się problemem dokonywanych w różnej skali uszczerpków majątkowych na szkodę pracodawcy.

Management potrafi zawierać szkodliwe umowy ,w zamian za odpowiednie gratyfikacje ,nie mówiąc o nadużywaniu zasobów .

Pracownicy operacyjni również nadużywają zasobów ,bądź wykorzystują je do celów nie zgodnych z interesem pracodawcy .

Wynika to z ułomności czynnika ludzkiego , ale i okazji stwarzanych przez niedociągnięcia i niedopatrzania ,brak szkoleń ,uświadamiania.

- Zjawiska wyżej opisane są według mnie w znacznym stopniu skutkiem braku wiedzy o bezpieczeństwie obrotu i sposobach jego zapewnienia

Nie poważnego podejścia do naukowo identyfikowanych punktów krytycznych z zakresu bezpiecznego uczestnictwa w obrocie gospodarczym. Zarządzania w tym aspekcie jedynie przez zastraszanie jak czyni reprezentowanym przez właścicieli i zarządy firm

- Jak wskazują obserwacje dużych -zdrowych zarządczo firm jedynie prewencja ,ściśle procedury ochronne zabezpieczające majątek trwały ,know-how i pozostałych informacji poufnych dają szansę na stabilny wzrost.

Muszą one jednak być poparte ciągłą pracą szkoleniową i coachingową z pracownikami.

"Ten kogo niżsi i wyżsi żołnierze mają te same pragnienia odniesie zwycięstwo"

(Sun Tzu)

Zdemoralizowany zespół otwiera często drogę wrogim czynnikom zewnętrznym ze wszystkimi tego konsekwencjami w finale..

4. ZEWNĘTRZNI WROGOWIE

Pozornie bezpieczne trwanie bez świadomości zagrożeń wystawia firmy na działanie konkurencji i grup przestępczych.

O ile działania konkurencji jawnej limitują przepisy prawa to grupy nie formalne zainteresowane dużymi zyskami ,przejęciami majątków w upadłości ,wrogich przejęciach

,szybkiej przebudowie układu sił konkurencyjnych prowadzą ciągłą obserwację podmiotów obrotu i inwigilację poszczególnych jego składowych.

Dla osiągnięcia celów posuwają się do szantażu i przekupstwa.

Korzystają przy tym z wywiadowni gospodarczych, raportów rocznych, informacji jawnych- jako legalnego źródła danych prowadząc tzw. wywiad biały.

Zbierają też dane od nie lojalnych, bądź byłych pracowników firmy i jej kontrahentów. sami często stają się klientami bądź dostawcami by poznać ew. przedmiot ataku. - Korzystają ze źródeł zewnętrznych jak nieoficjalnie udostępniane dane z banków i ,ZUS ,ubezpieczalni.

Prowadzą też inne działania wynikające ze specyfiki przedmiotu obserwacji - posuwają się do włamań do systemów zarządzania firmą, archiwów- to jest forma wywiadu nazywana Twardym potocznie "wywiadem czarnym"

- *"Dla szpiegów nie ma zbyt szczodrego wynagrodzenia..."*

... Nie ma krajów w których nie zatrudnia się szpiegów" (Sun Tzu)

W takich przypadkach skutecznym narzędziem do odparcia ataku jest jedynie ścisły łańcuch zabezpieczeń stale unowocześniany i monitorowany. Musi on być oparty o zaufanych i zmotywowanych pracowników nim administrujących.

5. ZAGROŻENIA WYNIKAJĄCE Z NIESZCZELNOŚCI SYSTEMÓW ERP

Systemy ERP (**Enterprise Resource Planning** /planowanie zasobów przedsiębiorstwa) to drogie narzędzia - jeśli nie ewoluują są zbyt łatwo dostępne dla pracowników - są łatwo też dostępne dla złodziei i oszustów.

Dzięki zbyt łatwemu dostępowi do ERP łatwo jest zakłócić procesy produkcyjne , zarządcze , handlowe .

Przykładem doskonałego zabezpieczania interesów firm jest np. system SAP ,gdzie każdy ruch w systemie jest monitorowany i poprzedzony weryfikacją uprawnień

(również podzielonych wg przyporządkowań stanowiskowych) zabezpieczenia tutaj często oparte są o ustawę SOX A IT analizowane szczególnie są dokumenty dotyczące [polityki bezpieczeństwa](#) poszczególnych systemów informatycznych, procedury zarządzania uprawnieniami do systemów i danych, interfejsy pomiędzy systemami składującymi dane biznesowe, czy generującymi raporty finansowe. System audytowy zapewnia możliwość

sprawdzenia, w jaki sposób zabezpieczona jest sieć, czy przesył danych jest szyfrowany, czy i jak zabezpieczone są dane archiwalne. Ponadto system spełnia normę ISO 27002 określającą wytyczne związane z ustanowieniem, wdrożeniem, eksploatacją, monitorowaniem, przeglądem, utrzymaniem i doskonaleniem Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji.

Odwrotnie jest np. w systemie KIWI, czy systemach ERP komponowanych i wdrażanych na indywidualne zamówienia małych i średnich firm gdzie monitorowanie jest słabe, a dostęp do części operacyjnych praktycznie nie ograniczony. W kompilacji z prostym logowaniem (hasło do systemu operacyjnego = dostęp do np. Kiwi) umożliwia to podmiotowi wrogiemu prosty atak hackerski umożliwiający wgląd w ceny ofertowe, cenniki systemowe, ustawienia produkcyjne, system fakturowania.

Przy braku wdrożonego systemu polityki haseł to prosta droga do sparaliżowania firmy na wiele dni, wywołanie ogromnych strat, utratę przyszłych przychodów.

Dwa tygodnie takiego paraliżu dla wielu firm skończyło by ich historię.

6. SYSTEMY BEZPIECZEŃSTWA PRODUKTOWEGO.

Jednymi z lepiej funkcjonujących systemów wpływających na bezpieczeństwo obrotu są systemy zachowania jakości typu ISO, systemy zrównoważonej gospodarki surowcami typu FSC, PFC, czy sanitarne GHP, GMP, BRC.

Wynika to z potrzeb rynku, oraz zewnętrznego systemu nadzoru nad działaniem tychże. Ich prawdziwe funkcjonowanie wynika też z obawy przed ich utratą oraz ew. kosztami ponownych certyfikacji.

Są one gwarantami bezpieczeństwa towarowego i bezpieczeństwa użytych technologii. Systemy tego typu w obrocie pomiędzy firmami często położonymi w różnych krajach gwarantują pełną wiedzę na temat towarów otrzymywanych od kontrahentów.

7. OCHRONA FIZYCZNA

Często jest to dość silna zaporą przed wpływami czynników nieuprawnionych.

Dzięki dużej specjalizacji i odpowiedniemu wyposażeniu technicznemu należy stwierdzić, że najczęściej w pełni realizuje zadania jej powierzone.

wynika to min z tego ,że najczęściej są to duże firmy specjalistyczne - również posiadając własne systemy gwarantujące jakość ich pracy.

W trosce o bezpieczeństwo uczestnictwa w obrocie gospodarczym ,bezpieczeństwo ekonomiczne ,oraz bezpieczeństwo osób ,przepływu osób i towarów , zabezpieczenie środków trwałych nie można jej roli pominąć.

Należy podkreślić ,że z reguły oszczędności nakładów w tym zakresie mają charakter umiarkowany.

8. DYWERSYFIKACJA RYZYKA

Jednym ze sposobów zabezpieczenia prowadzonego obrotu jest jego dywersyfikacja. Dywersyfikacji powinny podlegać nie tylko źródła finansowania, zaopatrzenia i zbytu. Powinno się zdywersyfikować w obrębie jednej organizacji miejsca i sposobów powstawania zysku . zdywersyfikowane co do typu ,gatunku powinny być produkty oferowane w obrocie. (nawet odległe branżowo). "Najdalej idącym wariantem rozwoju zakresu działania jest opcja zmierzająca do dywersyfikacji działalności. Wymaga ona rozszerzenia i zróżnicowania dotychczasowego pola rynkowego przez wejście na nowe rynki z produktami dotychczas niewytwarzanymi w przedsiębiorstwie". ([Czubała](#), 2012). Jest to prosta droga do zmniejszenia w stopniu znacznym od wahań koniunktury ,zatorów płatniczych i wrogich działań.

daje to swobodę odpowiedzi na zdarzenia ,których organizacja monolityczna nie przetrwa.

9. BEZPIECZEŃSTWO KURSOWE

Najczęściej średnie i małe firmy w których łatwo zapomina się o zasadach zachowania bezpieczeństwa obrotu gospodarczego często w wyniku manipulacji kursami walut na rynku makro po prostu nie przeżywają - to szczególnie ważny aspekt w warunkach obrotu między podmiotami o różnej walucie rozliczeniowej.

Przykładem mogą tu być eksporterzy mebli- kupują komponenty ,robociznę usługi np. w PLN ,zapłatę w formie odroczonej np. o 90 ,100,120 ,a czasem 150dni od daty dostawy - przy dużym ruchu waluty obcej w dół zysk może spaść nawet do zera jedyny sposób zabezpieczenia takiego ryzyka to jego ubezpieczenie .

"Ubezpieczenie ryzyka kursu walutowego kosztuje! Tak jak każde ubezpieczenie majątkowe – na przykład auto-casco. Jeśli transakcje zabezpieczające przed ryzykiem traktujemy właśnie w ten sposób – czyli jako koszt składki ubezpieczeniowej, w zamian za przeniesienie ryzyka

na instytucję sprzedającą tego typu polisy ubezpieczeniowe, to żadna katastrofa finansowa nie może nam się przytrafić.

Jeśli natomiast transakcje zabezpieczające przed ryzykiem traktujemy na zasadzie „transakcje takie muszą dać zysk”, to wtedy droga do bankructwa okaże się faktycznie krótka”. (Maliszewski, 2012).

Spróbujmy sobie wyobrazić skutki frontalnego ataku na kurs złotego i braku reakcji rządu - w kompilacji z podejściem do zabezpieczania tego ryzyka mamy wiele lokalnych tragedii..

W sytuacji takiej jedynie silna reakcja Państwa jest dla wszystkich jedną z szans ratunku.

10. JEDYNA DROGA

"Ten kto jest w pełni przygotowany i czeka na nie przygotowanych odniesie zwycięstwo"

(Sun Tzu)

Jedyną drogą do zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa obrotu firmie jest posiadanie ewoluującego systemu eliminującego zagrożenia i konflikty interesów .

Nowoczesne przedsiębiorstwa posiadają w pełni zabezpieczone ich zdaniem systemy ERP, monitoring dostępu do dokumentów , przepływu środków i osób , ochronę fizyczną i działy finansowe badające kondycję kontrahentów.

Jednak często procedury i systemy bezpieczeństwa są "martwe" ,a nadmiernie rozrośniętego zachwyconych samym ich posiadaniem zarządców stwarza z czasem luki , które mogą skutkować stratami nie do oszacowania.

- Bezpieczeństwo obrotu opierane jest często jedynie o badanie dokumentów finansowych dostarczonych przez klienta. Mogą one być zmanipulowane ,bądź być obarczone odległą perspektywą.

Bezwzględna koniecznością na współczesnym rynku jest korzystanie ze wszelkich mixów zabezpieczeń gwarantujących właściwy wpływ należności ,bezpieczeństwo dostaw, bezpieczeństwo technologiczne i produktowe , zabezpieczenie tajemnic firmowych ,rezerwy.

Nie wolno zapominać o tym ,jak ważnym sposobem zabezpieczenia ciągłości obrotu i stabilnego wzrostu są kapitały rezerwowe.

Cześć firm przechowuje je w postaci bezpiecznych papierów wartościowych ,a część w postaci na bieżąco inwestowanych krótkoterminowo aktywów - zdając sobie sprawę z obarczania tym funduszu rezerwowego dodatkowym ryzykiem.(giełdowe)

Utrzymywanie funduszy rezerwowych na właściwych poziomach jest dobre w kontekście bezpieczeństwa biznesowego i właściwy poziom odporności firmy na trendy rynkowe oraz wrogie ataki (ale pogarsza wskaźnik zwrotu na kapitale zaangażowanym - od którego często zależą premie roczne top management- stąd często się je utrzymuje na poziomach symbolicznych.)Dobrym narzędzie dla pełnej stabilności sływu należności jest factoring.

To często narzędzie chwilowej poprawy płynności finansowej ,nie praktyką ciągłego zabezpieczania należności. (Factoring pełny, bez regresu - w pełni zabezpieczający należność i ryzyko niewypłacalności płatnika- jest droższy niż factoring z regresem -czyli niepełny, w praktyce stosowany najczęściej bo dużo tańszy- wówczas odpowiedzialność za niewypłacalność dłużnika ponosi i tak wystawiający fakturę. Faktor przejmuje wierzytelność od faktoranta, ale nie ponosi odpowiedzialności za niewypłacalność dłużnika).

11.UBEZPIECZENIA ZEWNĘTRZNE

Najczęściej ubezpieczenia ogranicza zw. na oszczędności minimalizowane są do ubezpieczeń mienia ,a ubezpieczenia transakcji dotyczą najczęściej transakcji międzynarodowych ,bądź wielkich kontraktów.

Jest to szczególnie groźne dla firm małych i średnich ,a nawet jednozakładowych dużych organizmów biznesowych.

Korporacje światowe jeśli ubezpieczają swoje obroty - najczęściej ubezpieczają w obrębie posiadanych przez siebie ubezpieczalni- czyni to ich rozwój i trwanie bezpieczniejszym ,ale czy do końca pewnym.? -Na pewno tańszym.

Praktycznie nie funkcjonuje zwyczaj ubezpieczania poszczególnych faz produkcji i bezpieczeństwa produktu wprowadzanego na rynek.

Brak tego typu zabezpieczeń -przy współpracy średnich firm z globalnymi sieciami to już nie ryzyko ,a początek końca. Przy współpracy dużymi sieciami dystrybucyjnymi koszty odszkodowań za wycofanie produktu wadliwego z rynku mogą być równe wartości firmy będącej dostawcą (SIEĆ handlowa i jej dostawcy celem zachowania jakości i powtarzalności oraz bezpieczeństwa wyrobów zawierają takie umowy ,które obligują dostawcę do pełnego

pokrycia strat za wycofanie produktu z rynku, zaspokojenie roszczeń osób trzecich - to niewyobrażalne sumy większość firm dokonuje procesów wymiany w oparciu o kredyt kupiecki i odroczoną zapłatę. Wymaga to szczególnej dbałości by procesy te były bezpieczne.

Brak wewnętrznych systemów monitorujących kondycję kontrahentów na bieżąco ze względu na brak czasu i oszczędność środków to zjawisko nagminne.

Dane na podstawie których udzielamy kredytu i oznaczamy czas odłożenia zapłaty kupowane są z wywiadowni. To najczęściej raporty ogólne (znowu zw. na koszty).

Tu również ryzyka są wielkie (do utraty wartości dostawy).

W tym kontekście dodatkowo brak właściwego pakietu ubezpieczeń to igranie z ogniem.

Straty wynikające z powierzchownego podejścia do analizy zagrożeń i ubezpieczenia ich ewentualnych skutków powinny w całości obciążać zarządy firm .

12. SPOSOBY ZABEZPIECZANIA BEZPIECZNEGO UCZESTNICTWA W OBROCIE

- Ludzie największy kapitał i siła - potencjalnie również najsilniejszy wróg

Poza systemowymi sposobami gwarantującymi firmie bezpieczne uczestnictwo w obrocie gospodarczym niezbędne jest uodpornienie czynnika ludzkiego na zjawiska korupcji, niedbałego traktowania majątku firmy ,czy informacji nie jawnych .

Bazując na doświadczeniu i cytując sławnego hakera Kevina Mitnicka to „czynnik ludzki jest piętą achillesową systemów bezpieczeństwa” (Mitnick , Simon 2003),.

- Pracownik o odpowiednich kwalifikacjach moralnych- zmotywowany ,szkolony na bieżąco zaopatrzone w odpowiednie narzędzia - to najlepszy sposób na zapewnienie firmie bezpiecznej wymiany rynkowej.

Czynnik ludzki jest w stanie zniweczyć wszelkie zasady i systemy jeśli będzie zdemoralizowany i sfrustrowany Brak systemów motywacyjnych i promujących rozwój pracowników jest furtką dla wprowadzania zagrożeń dla bezpieczeństwa bytu rynkowego. To od człowieka posiadającego odpowiednie kwalifikacje i środki w zakresie bezpieczeństwa zależy tak wiele.

Każdego dnia powinniśmy zastanawiać się ile jest warte bezpieczeństwo naszego źródła przychodów, analizować komu powierzamy klucz do naszych tajemnic i skarbcza.

Wg Masłowa - najpierw przecież chcemy żyć(1) później nie być głodni, następnie chcemy mieć schronienie, jako kolejne warunkujące zachowanie wszystkiego co zapewnia stan bezpieczeństwa - a to wymaga środków.

Bez świadomości czym jest dla właścicieli i zarządców firm właściwe podejście do konieczności zachowania wszelkich zasad i uwarunkowań ku temu by ich udział w obrocie gospodarczym był bezpieczny, a cele stawiane przed zarządami nie zagrożone istnieniem wielu firm jest bez mała dziełem przypadku bądź wynikiem skali.

13. CZY WARTO PŁACIĆ PODATKI

W zdarzeniach makroekonomicznych stwarzających zagrożenia dla bezpieczeństwa obrotu gospodarczego jednoznacznych z zagrożeniem interesu ekonomicznego Państwa możemy liczyć na jego wsparcie i ochronę. Jedyne interwencja tak silnego czynnika jak państwo w takich razach jak manipulacje rynkiem czy drastyczne zjawiska wynikające z koniunktury może okazać się skuteczna.

Jedyne Państwo posiada warunki i środki pozwalającymi legalnie sterować giełdami towarowymi i walutowymi. Tylko silne państwo może twarde egzekwować respektowanie prawa gwarantującego bezpieczeństwo obrotu.

Państwo jako jedyne posiada służby walczące z przestępcami i których funkcjonowanie i organizacja jest w jego autonomicznej gestii.

Funkcjonowanie państwa pociąga za sobą potężne koszty - a te pokrywane są z podatków - płacenie ich to jeden z elementów utrzymania bezpieczeństwa obrotu gospodarczego = obrotu ekonomicznego. I Państwo i każdy uczestnik powinien być zainteresowany by obszar gdzie dokonywany jest obrót był maksymalnie stabilny.

"Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa to „względnie zrównoważony endo- i egzogenicznie stan funkcjonowania gospodarki narodowej, w którym występujące ryzyko zaburzeń równowagi utrzymane jest w wyznaczonych i akceptowalnych normach organizacyjno-prawnych oraz zasadach współżycia społecznego”(Raczkowski, 2012).

Należy więc stwierdzić jednoznacznie - organizacje biorące udział w obrocie gospodarczym będące składowymi zdrowych gospodarek w znacznym stopniu swoje bezpieczeństwo mogą opierać o siłę Państwa .

W tym nie inercyjnym układzie bezpieczeństwo ekonomiczne opisuje się jako:

„zdolność systemu gospodarczego państwa (grupy państw) do takiego wykorzystania wewnętrznych czynników rozwoju i międzynarodowej współzależności ekonomicznej, które będą gwarantowały jego niezagrożony rozwój”(Frejtag-Mika, Kołodziejak ,Putkiewicz,1996)

Jednoznaczny jest ,że nawet najsilniejsze organizacje uczestniczące w globalnej wymianie dóbr i usług bez wsparcia państwa nie tylko nie obronią swojego bytu ,ale też często nie będą w stanie w sposób konkurencyjny kupować surowców ,bądź sprzedawać produkty.

Najmniejszy nawet podmiot ,który funkcjonuje na wolnym rynku i utyskuje na konieczność łóżenia do państwowej kasy ma świadomość ,że gdyby nie ramy Państwa ,służby pilnujące respektowania praw , bezpieczeństwa bytu - wszelkie inne opisywane w tym artykule sposoby i środki nie były by potrzebne. Po prostu - albo by nie zaistniał , albo zgodnie z prawem siły- zginął.

W tym przypadku to Państwo jest strażnikiem równości prawnej podmiotów uczestniczących w obrocie gospodarczym.

PODSUMOWANIE

Bisnode jest europejskim liderem w dostarczaniu danych i analiz. Największa w świecie baza informacji gospodarczej pozwala korzystającym z niej firmom nie tylko minimalizować ryzyko prowadzenia działalności.(to dla praktyków po prostu wywiadownia gospodarcza)

Wg. Bisnode na ogłoszenie niewypłacalności częściej decydują się kobiety.

W 2016 roku na ogłoszenie upadłości zdecydowało się 2416 Pań, wobec 1872 mężczyzn. To więcej o 544.

W 2016 roku upadłość ogłosiło 2416 kobiet, w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego stanowi to wzrost o 85 proc. ...

57% należności w Polsce płaconych jest po terminie.

11,6% płaconych jest po 120 dniach

Dla przykładu w Danii 87%faktur to faktury zapłacone w terminie

Taka wiedza w połączeniu z codziennymi pytaniami- stawianymi sobie przez prowadzących firmy czy mój kontrahent ma jakieś wrogi / nie przyjazne plany ,kto mnie inwigiluje zaczyna wzmagać tęsknotę z bezpiecznym codziennym funkcjonowaniem.

Takie pytania powodują ,że polscy biznesmeni i zarządcy firm powoli zaczynają sobie zdawać sprawę z wagi problemu bezpieczeństwa firmy = bezpieczeństwa obrotu w jakim uczestniczą. Coraz częściej chcą płacić za wiedzę o zagrożeniach i zabezpieczeniu się przed nimi.

Chcą móc analizować własne słabe i silne strony ,potencjalne punkty krytyczne otoczenie mikro i makro. Analizować konsekwencje własnych decyzji i przewidywać następstwa ich urzeczywistniania.

Kto zna wroga i zna siebie nawet w 100 starciach nie zostanie pokonany. Kto nie zna wroga ,ale zna siebie czasem odniesie zwycięstwo ,a innym razem zostanie pokonany, kto nie zna wroga ani siebie ,nieuchronnie poniesie klęskę w każdej walce (Sun Tzu)

Tylko uporządkowany i spójny system ograniczania ryzyka , zabezpieczający przed skutkami zjawisk wrogich i nieprzewidywanych oparty o świadomych ludzi pozwala myśleć o rozwoju. Ludzie to najlepsza ochrona bezpieczeństwa obrotu ,ale źle motywowani - to najbezwzględniejszy wróg.

"Sprawcie ,aby system wynagrodzenia był jasny ,a żołnierze bez wahania ruszą do boju.

Jeśli niezmiennie go rozwijacie i stosujecie oficerowie będą gotowi zginąć

Jeżeli żyją w spokoju, będą umierać w jego obronie" (Sun Pin)

LITERATURA

1. Czubala A., (red.), (2012), *Podstawy marketingu*, Warszawa, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
2. Maliszewski J., (2012) *Ryzyko walutowe w działalności małych i średnich polskich przedsiębiorstw eksportowych*, Warszawa. Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.
3. Mitnick K., Simon W., (2003), *Sztuka podstęp. Łamałem ludzi, nie hasła*. Gliwice. Helion.
4. Raczkowski K., (2012), *Percepcja bezpieczeństwa ekonomicznego i wyzwania dla zarządzania nim w XXI . Bezpieczeństwo ekonomiczne, Warszawa, Wyzwania dla zarządzania państwem*, Wolters Kluwer.
5. Frejtag-Mika E ., Kołodziejak Z., Putkiewicz W., (1996), *Bezpieczeństwo ekonomiczne we współczesnym świecie*, Radom ,Wyd. Polit. Radomskiej.

6. *ISO 27002* (Technika informatyczna – Praktyczne zasady zarządzania bezpieczeństwem informacji).
7. Oczko B., (red), (2014), *Sun Tzu, Sun Pin Sztuka Wojny*, Gliwice, Helion .

Źródła internetowe:

1. <http://www.bisnode.pl> (10.01.2017)